

تأمين مالی بين المللی هواپیما

اسناد خاص حقوقی

جلد دوم

تألیف: دونالد ایچ. بانکر

مترجم: دکتر حمید علی
(عضو هیئت علمی پژوهشگاه خواف)

و

اکرم طیبی

سازمان اسناد و کتابخانه ملی

تهران، ۱۳۹۵

سرشناسه :	بانکر، دونالد اچ. Bunker, Donald H
عنوان و نام پدیدآور :	تأمین مالی بین‌المللی هواپیما/ تألیف دونالد اچ. بانکر، مترجم حمید کاظمی و اکرم طیبی، ویراستار مریم مؤیدی
مشخصات نشر :	تهران، انتشارات شرکت هواپیمایی معراج
مشخصات ظاهری :	دو جلدی، جدول، نمودار
شابک :	دوره 1-3-978-600-96148-2-0 ج ۱ ۰-2-978-600-96148-3-7 ج ۲ ۰-3-978-600-96148-3-7
وضعیت فهرست نویسی :	فیا
یادداشت :	چاپ قبلی، ناشر، مؤلف، حمید کاظمی، ۱۳۹۴
یادداشت :	عنوان اصلی International aircraft financing, c ۲۰۰۵
یادداشت :	کتاب حاضر با حمایت مالی شرکت هواپیمایی معراج منتشر شده است
یادداشت :	نمایه
مندرجات :	ج ۱. اصول کلی - ج ۲. اسناد خاص حقوقی
موضوع :	Airlines - Finance
موضوع :	Aeronautics, Commercial-- Finance -- Law and legislation
موضوع :	Airlines -- Finance-- Law and legislation
موضوع :	حمل و نقل هوایی - امور مالی - قوانین و مقررات
موضوع :	هواپیمایی (خطوط) - امور مالی - قوانین و مقررات
موضوع :	هواپیمایی (خطوط) - امور مالی - حقوقی
شناسه افزوده :	کاظمی، حمید، مترجم، ۱۳۴۶
شناسه افزوده :	طیبی، اکرم، مترجم، ۱۳۴۶
شناسه افزوده :	مؤیدی، مریم، ویراستار، ۱۳۵۸
شناسه افزوده :	شرکت هواپیمایی معراج
رده بندی کنگره :	۳۹۱.۲۱۰۳۹ ک۴۰۹
رده بندی دیویی :	۳۳۰.۹۷
شماره کتابشناسی ملی :	۴۶۰۴۳۵۹

شابک دوره: ۳-۱-۹۶۰۴۸-۹۶۰۶۰-۹۷۸
 شابک جلد دوم: ۷-۳-۹۶۰۶۰-۹۶۰۶۰-۹۷۸

تأمین مالی بین‌المللی هواپیما - جلد ۲ (اسناد خاص - حقوق)

ناشر: انتشارات شرکت هواپیمایی معراج

نوبت چاپ: اول

مؤلف: دونالد اچ. بانکر

مترجم: دکتر حمید کاظمی، اکرم طیبی

ویراستار: مریم مؤیدی

طراح جلد: محمدرضا نبوی

صفحه‌آرایی: معصومه محمدی

مدیر تولید: محمد خودسوز

حروف متن: میترا ۱۳

چاپ، صحافی و لیتوگرافی: سفیر

شمارگان: ۳۰۰

بها: ۴۳۰۰۰ ریال

همه حقوق برای ناشر محفوظ است. هر گونه نسخه برداری، اعم از زیراکس و بازنویسی، ذخیره کامپیوتری، اقتباس کلی و جزئی (به جز اقتباس جزئی در نقد و بررسی و اقتباس در گیومه در مستندنویسی و مانند آنها) بدون مجوز کتبی از صاحب اثر (انتشارات شرکت هواپیمایی معراج) ممنوع و از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است.

فهرست مطالب

۷	فهرست اشکال
۹	سیاسگزاری
۱۱	پیشگفتار مترجم
۱۵	اختصارات
۱۹	فصل ۷: اسناد و شروط خاص
۱۹	۷.۱. اسناد
۲۳	۷.۱.۱ ساختار معمول اجاره اهرمی ژاپنی
۳۵	۷.۱.۲ مقررات متداول در اسناد تأمین مالی هواپیمایی
۴۰	۷.۱.۳ قصدنامه (قول نامه)
۴۳	۷.۱.۳.۱ مدل قول نامه
۶۵	۷.۱.۴ موافقت نامه های اجاره
۶۵	۷.۱.۴.۱ مدل موافقت نامه اجاره خشک هواپیما
۲۵۵	۷.۱.۴.۲ مدل موافقت نامه اجاره تر هواپیما
۳۴۰	۷.۱.۵ قراردادهای خرید
۳۴۱	۷.۱.۵.۱ موافقت نامه خرید هواپیمای نو
۳۴۴	۷.۱.۵.۲ مدل موافقت نامه خرید هواپیمای دست دوم
۴۱۲	۷.۱.۶ اسناد معامله فرعی
۴۱۲	۷.۱.۶.۱ مصوبات هیئت مدیره
۴۱۶	۷.۱.۶.۲ وکالت نامه
۴۱۶	۷.۱.۶.۳ گواهی نامه تصدی
۴۱۷	۷.۱.۶.۴ نظرات حقوقی
۴۱۸	۷.۱.۶.۵ سند فروش
۴۱۹	۷.۱.۶.۶ گواهی نامه پذیرش
۴۱۹	۷.۱.۶.۷ تعهدنامه حق انتفاع کامل

۴۲۱	.....	۷.۱۶.۸. تعهدنامه «از ثبت خارج کردن هواپیما»
۴۲۱	.....	۷.۱۶.۹. ضمانت‌نامه
۴۴۵	.....	۷.۱۶.۱۰. تضمین‌نامه
۴۴۵	.....	۷.۱۶.۱۱. واگذاری‌ها
۴۴۵	.....	الف- موافقت‌نامه خرید
۴۶۶	.....	ب- ضمانت‌نامه‌های بدنه هواپیما
۴۸۴	.....	ج- وثیقه
۵۲۵	.....	فصل ۸: اصطلاحات و تعاریف
۵۲۵	.....	۸.۱. تأمین مالی و حقوقی
۵۶۰	.....	۸.۲. و: «نامه عملیات فنی شرکت‌های هواپیمایی جهان
۵۶۳	.....	نماد

پیشگفتار مترجم

با توسعه فناوری ساخت و تولید هواپیما، حمل و نقل هوایی به سرعت گسترش یافت و کشورها در اقصا نقاط دنیا از مراکز به عنوان وسیله حمل و نقل برای جابه‌جایی مسافر و کالا بهره گرفتند. اکثر کشورها خود توانایی ساخت و تولید هواپیما را نداشته و ندارند لذا با خرید و اجاره هواپیما در صدد اجرای سیاست‌های حمل و نقل هوایی ملی در سطح بین‌المللی و داخلی برآمدند.

با متداول شدن معاملات هواپیمایی بین شرکت‌های تولیدکننده هواپیما و مشتریان، مشکلات مختلف حقوقی، به‌خصوص در ارتباط با قراردادهای خرید و پدیدار شد. از آنجاکه به‌طور معمول طرفین معامله تابعیت کشورهای مختلف را دارند در موارد اختلاف، علاوه بر قانون صالح، قواعد و مقررات حقوق بین‌الملل خصوصی کشور مربوط بر معاملات حاکم می‌شود. از این رو، برای کاهش اختلافات و شفاف شدن مقررات در خصوص خرید و اجاره هواپیما، طبق قرارداد عمده موضوعات را در چارچوب استاد یکنواخت بررسی می‌کنند و تنها در مذاکره به جزئیات می‌پردازند.

شرکت‌های هواپیمایی ایرانی نیز از این قاعده مستثنا نیستند و برای انعقاد قراردادهای هواپیمایی در این چارچوب بین‌المللی گام بردارند. عدم شناخت این حوزه از طرف هوای و اتکا بر دانش حقوق و قوانین داخلی می‌تواند صدمات جبران‌ناپذیری به شرکت‌های هواپیمایی وارد کند. اگرچه مشترکات زیادی بین سیستم‌های حقوقی در جهان معاصر وجود دارد، لکن اختلافات بسیاری نیز به چشم می‌خورد. علاوه بر این، سیستم ایجادشده در خصوص معاملات هواپیمایی در سطح بین‌المللی آن را از دیگر معاملات استثنا کرده است و شرکت‌های هواپیمایی ایرانی باید قبل از هرگونه انعقاد قرارداد خرید و اجاره هواپیما، با اصول و مبانی تثبیت‌شده این قبیل معاملات آشنا شوند.

خوشبختانه علم حقوق هوایی در ایران روند رو به توسعه داشته است. از یک طرف صنعت هواپیمایی و حمل و نقل هوایی کشور و به‌ویژه شرکت‌های هواپیمایی به ضرورت تبیین و اعمال اصول و قواعد حقوق هوایی در امور شغلی خود آگاهی یافته‌اند و روند به‌کارگیری کارشناسان

حقوق هوایی در این صنعت نسبت به سال‌های قبل چشمگیر شده است و از طرف دیگر مراکز علمی کشور نیز با توجه به نیاز جامعه درصدد ارائه دوره‌های کوتاه و بلندمدت حقوق هوایی و تربیت کارشناسان متخصص حقوق هوایی برآمده‌اند؛ به‌طوری‌که شاهد افزایش رساله‌های تحقیقی کارشناسی ارشد و دکترا در این زمینه می‌باشیم.

قرارداد خرید و اجاره هواپیما از جمله موضوعاتی است که باید به‌طور گسترده مورد تحقیق و پژوهش قرار گیرد؛ زیرا از پیچیدگی‌های مختلفی برخوردار است. موضوع معاملات هواپیمایی مانند موضوعات دیگر هواپیمایی، متضمن اصطلاحات و تعاریف مختلف هواپیمایی، فنی و مالی و حقوقی می‌باشد، که در پژوهش‌ها باید همه موارد مد نظر قرار گیرند و از متخصصین هر گروه استفاده شود.

شرکت هواپیمایی، معراج در راستای اعتلا و توسعه صنعت حمل و نقل هوایی کشور و حقوق هوایی، تبیین معاملات هواپیمایی را امری ضروری تشخیص داد و به‌عنوان موضوعی مهم در حمل و نقل هوایی کشور درصدد شفاف‌سازی مقررات و اصول معاملات هواپیمایی برانگیخته نیز با توجه به تجربیات خود در صنعت حمل و نقل هوایی شاهد مغفول ماندن این موضوع در صنعت هواپیمایی بوده‌ام و اینکه چگونه شرکت‌های هواپیمایی به دلیل عدم آگاهی کافی از مفاد قراردادهای تأمین مالی هواپیمایی، دچار خسارت‌های فراوانی در سال‌های گذشته شده‌اند.

شرکت هواپیمایی معراج در این راستا یکی از کتاب‌های در زمینه تأمین مالی هواپیمایی را که در این اواخر توسط دکتر دونالد اچ. بانکر و به همت انجمن بین‌المللی حمل و نقل هوایی (یاتا) منتشر شده و در کشورهای مختلف تدریس می‌شود، مورد توجه قرار داده و برای ترجمه آن برآمد.

کتاب تأمین مالی هواپیمایی در دو مجلد منتشر شده است که به‌عنوان کار ترجمه جلد دوم انجام شد؛ زیرا بنا به صلاحدید این شرکت هواپیمایی تبیین مقررات، اجاره و خرید هواپیما و سایر اسناد مربوطه مندرج در جلد دوم برای صنعت حمل و نقل هوایی کشور از اولویت برخوردار بود. با اتمام ترجمه جلد دوم، ترجمه جلد اول کتاب که به اصول و قواعد حقوقی و مالی و فنی به‌کاررفته در قراردادهای می‌پرداخت، انجام گردید. امید است که این ترجمه بتواند در توسعه علم حقوق و صنعت حمل و نقل هوایی مؤثر ثمر واقع شود.

در خصوص ترجمه این اثر دوجلدی دو نکته حائز اهمیت است: نکته اول اینکه مترجم سعی کرده است که اصطلاحات فنی و حقوقی را در جلد دوم همان‌طور که نویسنده بیان کرده است ارائه نماید و از شرح آن‌ها خودداری کند زیرا نویسنده عمده اصطلاحات را، در جلد اول کتاب

تبیین کرده است؛ به عبارت دیگر ارائه مجدد آن‌ها در جلد دوم باعث تشریح مواردی می‌شود که نویسنده به‌طور مبسوط در جلد اول به آن‌ها پرداخته است و نکته دوم اینکه در ترجمه کتاب از ساده‌سازی متن خودداری شده است و مترجم بر حفظ زبان حقوقی متن مبدأ و برگردان آن به‌گونه زبان حقوقی فارسی (و نه زبان فارسی معمول) اهتمام نموده است. تمام کلمات به‌ظاهر مترادف، اما در واقع دارای بار حقوقی متفاوت در نظام‌های حقوقی مختلف، در ترجمه حفظ شد؛ زیرا عدم اطلاع از آن‌ها می‌تواند تبعات مالی و مسئولیت (گاه هنگفت و سنگینی) برای طرف قرارداد داشته باشد. و همچنین نویسنده کتاب تدبیری اندیشیده است تا توضیحات تکمیلی او و بندهای جایگزین پیشنهادی ذیل مواد مختلف از متن موافقت‌نامه‌ها و ضمایم آن‌ها جدا شود. برای این منظور از علامت [ ] استفاده کرده است و آنچه در درون قلاب قرار گرفته همه‌جا با واژه «بحث» آغاز می‌شود. متن درون قلاب که گاه به چندین صفحه بالغ می‌شود، به‌صورت ایرانیک و پررنگ‌تر از متن اصلی آورده شده است تا به‌طور کامل توجه خواننده را به خود جلب نماید.

ترجمه چنین کتابی بدون حمایت و تسهیل مسئولین شرکت هواپیمایی معراج هرگز میسر نمی‌شد. مایلم ارادت ویژه خود را به رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل محترم شرکت جناب خلبان تورج دهقانی زنگنه، معاون محترم حقوقی آن شرکت جناب آقای رضا اسفندیاری که با راهنمودهای خود مرا یاری نمودند، و همچنین جناب آقای هومن بازاری کارشناس محترم حقوقی شرکت هواپیمایی معراج ابراز و از تمام زحمات آن‌ها تشکر کنم.

در همین جا لازم است از دوستان و همکارانی که در فراهم کردن رواد و مشاوره و حمایت‌های معنوی کمک کرده‌اند، قدردانی نمایم که بدون آن‌ها این کتاب کاه می‌شد از دوستان گرامی جناب مهندس حمید غوابش، جناب خلبان رضا امیدوار و جناب آقای محمدعلی مشکوری که در ترجمه اصطلاحات فنی هواپیمایی و مالی مرا یاری کردند، تشکر می‌کنم.

در پایان از زحمات و پی‌گیری‌های مجدانه جناب آقای مهندس محمد خودسوز برای انتشار کتاب و دقت خانم مریم مؤیدی ویراستار محترم سپاسگزارم.

دکتر حمید کاظمی،

اکرم طیبی

تابستان ۱۳۹۵